

COLLECTIEF SÚDWESTKUST

Overzicht beheerpakketten Agrarisch Natuur- & Landschapsbeheer

Open Grasland, Natte Dooradering, Water, beheerjaar 2022 (2)

Inhoudsopgave

Overzicht beheerpakketten Agrarisch Natuur- & Landschapsbeheer	1
Open Grasland, Natte Dooradering, Water, beheerjaar 2022 (2)	1
Aanleiding	3
Werken met (combinaties van) beheerpakketten ANLb2016	5
Opbouw van de beheerpakketten	7
Cumulatie en Grondgebruik.....	8
Overzicht beheerpakketten ANLb 2021 (Open Grasland)	9
Beschrijving per beheerpakket Open Grasland	10
Overzicht beheerpakketten ANLb 2022 (Natte Dooradering)	23
Beschrijving per beheerpakket Natte Dooradering	24
Water	27
Aanvullende afspraken en richtlijnen bij de toepassing van beheerpakketten binnen ANLb-water in het werkgebied van Wetterskip Fryslân binnen de provincie Fryslân	28
Overzicht beheerpakketten ANLb 2022 (Water)	30
Beschrijving per beheerpakket en -variant Water.....	31

Aanleiding

Dit document bevat een overzicht en beschrijving van beheerpakketten waar collectieven gebruik van kunnen maken in beheerjaar 2022. De pakketten zijn tot stand gekomen op basis van eigen inzichten van collectieven en getoetst op ecologische effectiviteit, EU conformiteit en nationale voorschriften door de Commissie Beheerpakketten & Tarieven van BoerenNatuur.nl en vervolgens goedgekeurd door Provincies en de Adviesgroep Groene en Blauwe Diensten.

- Het **Overzicht Beheerpakketten ANLb 2022** is een hulpmiddel voor collectieven om snel inzicht te krijgen in welke beheerpakketten er beschikbaar zijn voor het agrarisch natuurbeheer. Het Overzicht Beheerpakketten is bedoeld als brede landelijke standaard op basis waarvan het agrarisch natuurbeheer, dat gericht is op instandhouding van internationale doelsoorten, effectief uitgevoerd kan worden. De beheerpakketten zijn opgebouwd uit één of meerdere beheeractiviteiten uit de Koppeltabel. Het overzicht levert de verzameling van de naar verwachting meest gewenste en te gebruiken pakketten.

De provincies en de waterschappen hebben via goedkeuring in de Commissie Beheerpakketten en Tarieven van BoerenNatuur deze pakketten erkend als nuttig en bruikbaar voor het agrarisch natuur- en landschapsbeheer. RVO.nl heeft de pakketten en de bijbehorende adviestarieven getoetst op EU-conformiteit en controleerbaarheid

Het Overzicht Beheerpakketten wordt jaarlijks aangepast. Voor elk beheerjaar geldt een nieuwe versie. Bestaande pakketten en pakketvarianten worden zo weinig mogelijk aangepast. Wijzigingen in wet- en regelgeving kunnen soms dwingen tot aanpassingen. Wijzigingen ten opzichte van voorgaande versies worden in rood aangegeven

- **Koppeltabel**
De [Koppeltabel ANLb 2018](#) bestaat uit een overzicht van beheeractiviteiten, die toegestaan zijn in het ANLb. De toegestane beheeractiviteiten zijn geselecteerd uit de Catalogus Groen Blauwe Diensten (CGBD). De Koppeltabel geeft ook aan in welke leefgebieden, beheerfuncties en cluster van beheeractiviteiten de beheeractiviteiten ingezet kunnen worden. Beheerpakketten voor het ANLb kunnen uitsluitend opgebouwd worden uit beheeractiviteiten, die opgenomen zijn in de Koppeltabel. De Koppeltabel wordt jaarlijks door de Provincies gezamenlijk vastgesteld. De Koppeltabel maakt onderdeel uit van de Subsidieverordening ANLb. Wijzigingen in de Koppeltabel moeten na vaststelling door de EU goedgekeurd worden.
- De **Catalogus Groene en Blauwe Diensten (CGBD)** is een nationaal en Europees vastgelegd document, dat gebruikt wordt voor het opstellen van de Koppeltabel. Waar de Koppeltabel mee opgebouwd is met een vastgelegde status. Dit is het document dat door de EU wordt gebruikt als controle- en verificatiedocument voor de besteding van POP3 gelden en waarop vervolgens de uitvoering van het beheer wordt gecontroleerd. In de CGBD staan alle beheeractiviteiten beschreven waarmee wij in Nederland onze (agrarische) natuurdoelen willen gaan bereiken. Ook staat er in wat er maximaal betaald mag worden aan een collectief of een particulier die deze activiteiten uitvoert (staatssteun). Voor de gevallen waarin inkomstenderving aan de orde is, geeft de CGBD een voorgeschreven berekeningswijze waarmee uitgerekend kan worden wat de maximale vergoeding kan zijn voor gedeelde inkomsten.

- De procedure om nieuwe pakketten toe te voegen of te wijzigen is begin 2018 aangepast. Samengevat komt het er op neer dat een aanvraag voor een nieuw pakket bestaat uit:
 - a) Een beschrijving van het voorstel. De belangrijkste onderdelen zijn:
 - i. Ecologisch doel
 - ii. Argumenten waarom aanvulling op bestaande pakketten nodig is en onderbouwing van de ecologische effectiviteit
 - iii. Beschrijving pakket met beheereisen en aanvullende beheervoorschriften
 - b) Een gemotiveerde steunbetuiging van de provincie
 - c) Een gemotiveerde steunbetuiging van een groene organisatie, dat kan zijn een kennisinstelling (bv RUG, WUR), ecologisch adviesbureau (bv Altenburg & Wymenga, CLM), een soortorganisatie (bv Vogelbescherming) of een waterschap.

Mocht u plannen hebben voor een nieuw of aangepast pakket, neem contact op met BoerenNatuur: wgeertsema@boerennatuur.nl. Overigens is het de verwachting dat ideeën voor nieuwe pakketten die vanaf eind 2019 worden besproken, meegenomen worden voor de nieuwe ANLb periode. Deze gaat naar verwachting begin 2022 in. Implementeren in de huidige ANLb periode zou namelijk betekenen dat er contracten voor één jaar worden afgesloten (alleen 2021).
- De [Soortenfiches](#) vormen een verzameldocument met per soort specifieke leefgebiedeninformatie met inrichting- en beheermaatregelen. Deze informatie is bedoeld om de collectieven te helpen bij het onderbouwen van hun gebiedsaanvragen als men kiest voor inspanningen voor specifieke doelsoorten. En tegelijk kan deze informatie de provincies helpen om gebiedsaanvragen met beheer op specifieke doelsoorten goed te kunnen beoordelen. Het zijn habitat/soortgegevens op basis van de beste wetenschappelijke inzichten die beschikbaar zijn. Het zijn niet altijd harde criteria maar vaak aandachtspunten voor inrichting en beheer van de individuele soort. Bedacht moet worden dat het ANLb 2016 juist ingericht is op beheer van leefgebieden en dat beheermaatregelen bedoeld zijn om meerdere in het leefgebied voorkomende soorten te 'bedienen'. Voor eventuele aanvullende beheermaatregelen uit de Soortenfiches via een soort specifiek beheerpakket is een afweging nodig t.o.v. de beheerpakketten die al in het betreffende leefgebied worden ingezet. De in de Soortenfiches genoemde maatregelen kunnen veelal niet één-op-één worden omgezet als maatregel in een beheerpakket. Bijvoorbeeld omdat ze niet of net anders gedefinieerd staan in de CGBD. De Soortenfiches zijn daarom vooral bedoeld om bij te dragen aan de ecologische deskundigheid van medewerkers en beheerders van de collectieven. De collectieven kunnen met de informatie uit een soortenfiche het daadwerkelijke beheer bij hun deelnemers verfijnen en optimaliseren. Daarvoor hoeft je niet perse een nieuw pakket voor te maken. Deze verfijningen en verbeteringen kunnen ook voortkomen uit de cyclus van het beheer: van planning via uitvoering en monitoring en evaluatie naar aanpassing van het beheer. Deze beheercyclus kan onderdeel zijn van het kwaliteitsborgingssysteem.
- De '[Tabel Doelsoorten, Waterdoelen en Pakketten](#)' is net als de Soortenfiches bedoeld als een hulpmiddel voor de collectieven en de Provincies om tot een zo goed mogelijke gebiedsaanvraag en beoordeling ervan te komen. Anders dan de Soortenfiches, geeft de Tabel een concreet advies per soort of waterdoel van welke pakketten uit het Overzicht het beste gebruik gemaakt kan worden voor het beheer. In het stelsel is gekozen voor leefgebieden waar het beheer zich met name richt op meerdere doelsoorten, niet op één enkele doelsoort. Hetzelfde geldt voor waterdoelen binnen de categorie water.

Werken met (combinaties van) beheerpakketten ANLb2016

Het effectief beheren van soorten van de Vogel- en Habitatrictlijn in het kader van het ANLb2016 vereist niet alleen het afsluiten van één beheerpakket, maar vrijwel altijd een combinatie van beheerpakketten binnen een begrensde gebied met een bepaalde (minimale) omvang in een optimale ruimtelijke (en temporele) samenhang. Deze samenhang is het beste ontwikkeld voor de weidevogels in de vorm van het mozaïekbeheer. Maar de basisbeginselen van het mozaïekbeheer zijn in feite op alle internationale diersoorten van toepassing.

Wat betreft weidevogels, amfibieën en akkervogels is er al veel kennis beschikbaar, maar voor andere soorten zoals vissen, vleermuizen etc. zal de komende jaren nog veel kennis nog moeten opgedaan. Het provinciaal natuurbeheerplan bevat voor een aantal soorten mogelijk al relevante informatie over de schaal waarop maatregelen moeten worden getroffen om ze zo effectief mogelijk te laten zijn.

In het onderstaande staat per soortgroep in algemene termen aangegeven aan welke combinaties van beheerpakketten gedacht moet worden. Voor meer informatie wordt verwezen naar de [Soortenfiches](#) waar per soort gedetailleerd staat beschreven welke maatregelen geadviseerd worden voor een effectief beheer van de betreffende soort. Effectief beheer vereist voor veel soorten bewuste en substantiële fasering van het beheer in ruimte en tijd. Dus niet alles in een keer schonen of snoeien, maar gespreid in de tijd en verdeeld over meerdere locaties binnen de betreffende beheereenheid. Daarnaast is ook continuïteit van het beheer belangrijk.

Weidevogels

Een mix van de beheerpakketten Kruidenrijk grasland in combinatie met Hoog slootpeil, Natuurvriendelijke oevers, Plasdras, Uitgesteld maaien (met variatie in data), Extensief weiden, waar nodig het beheerpakket Legselbeheer en waar en wanneer nodig in de loop van het seizoen last minute beheer via Kuikenvelden.

Broedende akkervogels

Verschillen per specifieke soort, maar de beheerpakketten Kruidenrijke akker en/of Kruidenrijke akker-rand en/of Vogelakker en waar nodig het beheerpakket Legselbeheer.

Doortrekkende akkervogels en wintergasten

Verschillen per specifieke soort, maar vaak het beheerpakket Stoppeland en/of Wintervoedselakker met indien relevant het pakket Struweelhaag; het beheerpakket Bouwland voor hamsters levert in Zuid-Limburg meerwaarde op voor akkervogels.

In bomen en struiken voorkomende vogels

Een mix van de beheerpakketten rond beplantingen (in bomen voorkomende vogels: hoog opgaande beplanting, dan wel hakhout en voor in struiken voorkomende vogels vooral struiken) met aangrenzend een beheerpakket kruidenrijke akker(rand) of een kruidenrijk grasland(rand).

Amfibieën

Per soort sterk verschillend, maar voor een deel van de soorten is met name de mix van beheerpakketten Poel en klein historisch water, Natuurvriendelijke oever, Hoog slootpeil, Kruidenrijke graslandrand met Struweelrand, Houtwal of Bosje relevant.

Vissen

Een mix van met name de beheerpakketten Duurzaam slootbeheer en Natuurvriendelijke oever.

Vleermuizen

Per soort verschillend en vooral een mix van beheerpakketten met betrekking tot beplantingen (Houtwal, Struweelhaag, etc.), Kruidenrijk grasland en Natuurvriendelijke oever

Knaagdieren

Voor noordse woelmuis is een mix van de beheerpakketten Plas dras, Natuurvriendelijke oever, Rietzoom en klein rietperceel zinvol en waar nodig en mogelijk een mix van deze.

Libellen

Een mix van beheerpakketten Duurzaam slootbeheer, Poel en klein historisch water, Rietzoom en klein rietperceel en Kruidenrijk grasland.

Welk beheer ook opnemen in de gebiedsaanvraag?

De gebiedsaanvraag wordt beoordeeld door de provincie op effectiviteit. Randvoorwaarde is dat het collectief (samen met andere gebiedspartijen) een zo compleet mogelijke kennis van zaken heeft ten aanzien van voorkomen van soorten en van het gebied zelf, inclusief aanwezigheid van allerlei landschapselementen. Wil het collectief vooraf zelf kunnen bepalen of de gebiedsaanvraag en vervolgens het beheerplan effectief is, dan zal het ook ander beheer daarbij dienen op te nemen. Dat andere beheer kan bestaan uit de volgende typen:

- beheer van een aangrenzend aan het werkgebied van het collectief of erbinnen liggend gebied van een terrein beherende organisatie en/of particuliere natuurbeheerder. Denk aan een weide-vogelreservaat binnen of aangrenzend aan een beheereenheid van het collectief;
- beheer van voor betreffende soorten relevante percelen/elementen in het gebied waarvoor geen contract is afgesloten, maar waarvan het beheer wel bijdraagt/kan bijdragen aan het succesvol voorkomen van een of meer doelsoorten. Denk aan het beheer van hoogstamboomgaarden en knotwilgen door vrijwilligersgroepen;

Op basis van inzicht in voorkomen van soorten en van bestaand beheer (al of niet met contract) kan het collectief bepalen waar de eigen prioriteiten te leggen om de beschikbare middelen zo effectief mogelijk in te zetten.

Opbouw van de beheerpakketten

De pakketten zijn opgebouwd uit de volgende onderdelen:

1. Beheereisen

Dit zijn de beheermaatregelen en –voorschriften die opgenomen zijn in de Koppeltabel en waarop de beheervergoeding is gebaseerd. Dit zijn de maatregelen waarop de NVWA in opdracht van RVO.nl (EU controle en verificatie) zal controleren. De bestaande beheereisen zijn hierin opgenomen. Achter elke beheereis staat tussen []-en een nummer. Dit nummer verwijst naar het nummer van de beheeractiviteit in de Koppeltabel. Bij veel beheerpakketten is een periode genoemd 'x tot y'. De begindatum valt *binnen* de beheereis, de 'tot'-datum valt *buiten* de beheereis.

2. Aanvullende beheervoorschriften

Dit zijn voorschriften aanvullend aan de beheereisen en die vooral een verdere detaillering en invulling van de beheereisen zijn. Deze aanvullende voorschriften zijn van belang om daadwerkelijk natuurkwaliteit c.q. behoud van doelsoorten te realiseren. Het collectief zal toezien dat deze voorschriften, naast de beheereisen, door de deelnemers worden nageleefd

3. Pakketten

Voor diverse pakketten zijn meerdere varianten ontwikkeld. Deze staan beschreven onder het kopje 'Pakketten'. In een enkel geval worden hierbij ook eisen vermeld, die voor die variant gesteld worden aan het beheer. Deze eisen vallen onder de 'beheereisen' en worden steekproefsgewijs door de NVWA gecontroleerd.

4. Meldingen

Bij een aantal pakketten en/of pakketvarianten moet op tijd een melding gedaan bij RVO.nl. Het gaat om het melden van de ingangsdatum van bepaalde activiteit en/of het melden van de datum waarop het beheer uitgevoerd is. Een ingangsdatum van een rustperiode moet in de regel uiterlijk 5 werkdagen voorafgaand aan de ingangsdatum via SCAN-GIS bij RVO.nl gemeld worden. Uitgevoerd periodiek beheer (beheer dat niet elk jaar wordt uitgevoerd) moet in de regel uiterlijk 14 kalenderdagen nadat het beheer is uitgevoerd bij RVO.nl gemeld worden via SCAN-GIS.

Zie voor specifieke informatie over de aanpak rond de meldingen ['werkwijze voor meldingen en wijzigingen'](#)

Gebruik jaarlijks en periodiek beheer i.r.t. de beheereisen

Beheereisen hebben betrekking op beheer dat in één beheerjaar plaatsvindt.

Voor het ontwikkelen en in stand houden van de ecologische kwaliteit van bijvoorbeeld sloten, poelen, hakhout en bomenrijen is echter gewenst dat het beheer in een cyclus van meerdere jaren plaats vindt. Zodat er ook jaren van rust, zonder beheer, zijn. Daarom is beheer met een beheercyclus van langer dan één jaar vertaald naar een beheereis voor één jaar. Dat wordt gedaan door de verschillende percentages van vereist beheer per beheereenheid of leefgebied. Het percentage kan worden vertaald naar de frequentie van de uitvoering van het beheer:

- 100%: ieder jaar is de beheeractiviteit in het hele element uitgevoerd;
- < 100 %: Gefaseerd of periodiek beheer, met beheercyclus langer dan één jaar.
 - voorbeeld: 20-50% cyclus van eenmaal per 2-3 jaar
 - voorbeeld: 5-40%: cyclus van eenmaal per 6 jaar

Bij de beheereisen zien we dan ook terug dat de percentages op leefgebied zijn gedefinieerd. Bij bouwland pakketten zien we ook percentages lager dan 100%, maar dat heeft te maken met het feit dat een bouwland perceel nooit helemaal voor 100% bedekt is door het gewas. Zo kunnen er rijsporen doorheen lopen, en het biedt ruimte voor open plekjes of stroken.

Cumulatie en Grondgebruik

Cumulatie is het ‘stapelen’ van pakketten. In de meeste gevallen is dit niet toegestaan, vanwege ontoelaatbare staatssteun. Er zijn echter uitzonderingen. In onderstaande tabel wordt in de tweede kolom aangegeven welke cumulatiemogelijkheden er zijn. In de derde kolom wordt aangegeven op welk(e) terreintype(n) het pakket toegepast kan worden.

Nr.	Pakket	Cumulatiemogelijkheden	Grondgebruik
1	Grasland met rustperiode	Mogelijk met 7 en/of 8	Grasland
2	Kuikenveld	Mogelijk met 8	Grasland
3	Plas-dras	Niet toegestaan	Grasland
4 a	Legselbeheer	Mogelijk met 8	Grasland
4 c	Legselbeheer	Niet toegestaan	Bouwland
4 d-f	Legselbeheer	Mogelijk met 8	Grasland
5	Kruidenrijk Grasland	Mogelijk met 7 en/of 8	Grasland
6	Extensief Beweiden	Mogelijk met 7 en/of 8	Grasland
7	Ruige Mest	Verplicht met 1, 5, 6, en/of 8	Grasland
8	Hoog Water	Mogelijk met 1, 2, 4 (a, d, e, f), 5, 6 en/of 7	Grasland
Z.20	Mestbeperking op Grasland	Verplicht met 1 of 6	Grasland
Z.24	Hoog Water (Workumerwaard)	Mogelijk met 1, 2, 4 (a, d, e, f), 5, 6 en/of 7	Grasland
Z.30	Braakstroken 2021, 2022	Mogelijk met 4 (a, c)	Grasland / Bouwland
Z.35	Wekelijks beweiden	Mogelijk met 4 (a)	Grasland

Overzicht beheerpakketten ANLb 2021 (Open Grasland)

	Pakketnaam		Pakketvariant	Vergoeding (per ha.)
1	Grasland met rustperiode	a	Rust van 1 april - 1 juni	€ 333,39
		b	Rust van 1 april - 8 juni	€ 485,90
		c	Rust van 1 april - 15 juni	€ 649,70
		d	Rust van 1 april - 22 juni	€ 850,00
		e	Rust van 1 april - 1 juli	€ 1.125,00
		f	Rust van 1 april - 8 juli	€ 1.225,00
	* voorweiden	l	Rust van 1 mei - 15 juni	€ 320,00
	* voorweiden	m	Rust van 8 mei - 22 juni	€ 320,00
	* voorweiden	q	Rust van 1 mei - 1 juni	€ 242,00
	* voorweiden	r	Rust van 8 mei - 8 juni	€ 242,00
	* voorweiden	s	Rust van 1 mei - 8 juni	€ 280,00
	* voorweiden	t	Rust van 8 mei - 15 juni	€ 280,00
	Pakketnaam		Pakketvariant	Vergoeding (per ha.)
2	Kuikenvelden	a	Rust 1 mei - 1 augustus, 2 weken	€ 304,38
		b	Rust 1 mei - 1 augustus, 3 weken	€ 456,89
		c	Rust 1 mei - 1 augustus, 4 weken	€ 609,39
	Pakketnaam		Pakketvariant	Vergoeding (per ha.)
3	Plas-dras	c	15 februari - 15 juni	€ 2.403,37
		Z.21	Extra periode 15 juni – 1 juli	€ 100,00
	* greppel	f	15 februari - 15 mei	€ 1.500,00
	* greppel	Z.22	Extra periode 15 mei – 1 juni	€ 500,00
	* greppel	g	15 februari - 15 juni	€ 2.750,00
	* greppel	Z.23	Extra periode 15 juni – 1 juli	€ 100,00
	Pakketnaam		Pakketvariant	Vergoeding (per ha.)
4	Legselbeheer	a	Nestbescherming op grasland	€ 91,67
		c	Nestbescherming op bouwland	€ 91,67
		d	Nestbescherming plus 2 wk rust	€ 396,05
		e	Nestbescherming plus 3 wk rust	€ 548,56
		f	Nestbescherming plus 4 wk rust	€ 701,06
	Pakketnaam		Pakketvariant	Vergoeding (per ha.)
5	Kruidenrijk grasland	a	1 april - 15 juni	€ 1.250,54
		b	1 april - 22 juni	€ 1.350,00
		c	1 april - 1 juli	€ 1.450,00
		d	1 april - 8 juli	€ 1.550,00
		h	rand, klasse A (1 april – 15 juni)	€ 1.062,87
	Pakketnaam		Pakketvariant	Vergoeding (per ha.)
6	Extensief beweid grasland	a	1 – 1,5 GVE / ha, 1 mei - 15 juni	€ 581,08
		c	1 – 3,0 GVE / ha, 1 mei - 15 juni	€ 398,43
	Pakketnaam		Pakketvariant	Vergoeding (per ha.)
7	Ruige mest	a	Ruige mest	€ 115,60
	Pakketnaam		Pakketvariant	Vergoeding (per ha.)
8	Hoog waterpeil	d	Verhoging 20 cm, 15 mrt - 15 juni	€ 100,00
	Pakketnaam		Pakketvariant	Vergoeding (per ha.)
Z.20	Mestbeperking op grasland	Z.20	Vanaf 15 februari tot einde rustperiode, geen kunst- en drijfmest uitrijden	€ 50,00
Z.24	Hoog waterpeil (alleen in Workumerwaard)	Z.24	Verhoging 20 cm, 1 april - 15 juni (alleen werkgebied Workumerwaard)	€ 50,00
Z.30	Braakstroken 2021, 2022	Z.30	Braakstroken op grasland of bouwland	€ 1.400,00
Z.35	Wekelijks beweiden	Z.35	Wekelijks weiden van 1 april – 15 juni Verlenging na 15 juni tot uiterlijk 22 juni	€ 282,72 € 3,72 (per dag)
Z.41	Ontwikkeling kruidenrijk grasland	Z.41	a. Verschrallen voedselrijk grasland b. Doorbreken Witbol dominantie c. Verschrallen plus aansluitend kuikenveld d. Doorbreken plus aansluitend kuikenveld	a. € 493,52 b. € 879,26 c. € 814,97 d. € 1.136,42

Beschrijving per beheerpakket Open Grasland

1 Grasland met rustperiode

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten Koppeltabel)

- Er wordt een rustperiode in acht genomen van datum x tot datum y (zie beschreven onder pakketten)
- *Pakket l, m, q, r, s en t*: Het grasland wordt vanaf 1 maart en voor de rustperiode niet gemaaid

Aanvullende beheervoorschriften

- In de rustperiode vinden op het ANLb-perceel geen bewerkingen plaats
- Beweiding is in de rustperiode niet toegestaan

Pakketten

De rustperiode betreft de periode:

- a. 1 april tot 1 juni
- b. 1 april tot 8 juni
- c. 1 april tot 15 juni
- d. 1 april tot 22 juni
- e. 1 april tot 1 juli
- f. 1 april tot 8 juli
- l. 1 mei tot 15 juni; voorweiden
- m. 8 mei tot 22 juni; voorweiden
- q. 1 mei tot 1 juni; voorweiden
- r. 8 mei tot 8 juni; voorweiden
- s. 1 mei tot 8 juni; voorweiden
- t. 8 mei tot 15 juni; voorweiden

2 Kuikenvelden

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten Koppeltabel)

- Er wordt een rustperiode in acht genomen van datum x tot datum y (zie beschreven onder pakketten)

Aanvullende beheervoorschriften

- In de rustperiode vinden in de beheereenheid geen bewerkingen plaats
- Beweiding is in de rustperiode niet toegestaan
- Indien de kuikenvelden in de vorm van randen worden aangelegd, dienen deze randen ten minste 6 meter breed te zijn.
- **Kuikenvelden mogen op zijn vroegst op 1 juni worden gemaaid.**

Pakketten

De rustperiode ligt in de periode 1 mei tot 1 augustus, en heeft een duur van tenminste:

- a. 2 weken rustperiode
- b. 3 weken rustperiode
- c. 4 weken rustperiode

Meldingen

- Ingangsdatum pakketvarianten minimaal 5 werkdagen voorafgaand aan ingangsdatum melden.

3 Plas-dras

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in Koppeltabel)

- Het oppervlakte is geïnundeerd (**100% drassig**). De inundatieperiode loopt van datum x tot datum y (zie beschreven onder pakketten)

Aanvullende beheervoorschriften

- De beheereenheid is jaarlijks geïnundeerd.
- *Pakket c en z.21*: Op minimaal 60% van het oppervlak van het perceel is de laag water tussen de 5 en 20 cm diep
- *Pakket f, g en z.22*: Op minimaal 60% van het oppervlak van het perceel is de laag water ten minste 5 cm diep
- Advies: minimaal 1x bloten/maaien na 1 augustus i.v.m. behoud AAN-status perceel

Pakketten

De inundatieperiode betreft de volgende periode:

c.	Van 15 februari tot 15 juni
z.21	Extra periode van 15 juni tot 1 juli (in combinatie met pakket c)
f.	Van 15 februari tot 15 mei (greppel plas-dras)
z.22	Extra periode van 15 mei tot 1 juni (in combinatie met pakket f)
g.	Van 15 februari tot 15 juni (greppel plas-dras)
z.23	Extra periode van 15 juni tot 1 juli (in combinatie met pakket g)

4 Legselbeheer

Voorwaarden afsluiten pakket (pakket 4a en 4c; zie beschreven onder pakketten)

- Op basis van de cijfers van de afgelopen twee jaar zijn nesten aanwezig op het perceel.
- Er zijn verwachtingen dat het komende jaar vogels gaan vestigen op het perceel. Hierbij maakt de gebiedscoördinator een reële inschatting.
- Het pakket kan op een deel of op het gehele perceel afgesloten worden, minimale oppervlakte is 0,5 hectare.
- Ter aanvulling op het pakket moeten stroken worden afgesloten die een functie voor opgroeiende kuikens hebben (zie hiervoor de werkwijze afsluiten stroken)
- Pakket 4c alleen mogelijk in combinatie met strook pakket 4d.

Beheereisen

- Op percelen worden nesten gezocht. Gevonden nesten worden beschermd en gevrijwaard van landbouwkundige bewerkingen.
- Gevonden nesten zijn geregistreerd.
- Als een perceel wordt gemaaid of anderszins bewerkt wordt een enclave van ten minste 50 m² met een minimaal straal van 3,5 meter aangehouden.
- Bij beweiding is een nestbeschermer geplaatst.

Werkwijze stroken afsluiten (geldt voor grasland (pakket 4a) en bouwland (pakket 4c))

Berekening minimale oppervlakte:

Per 1 hectare afgesloten legselbeheer wordt een strook met een oppervlakte van minimaal 0,06 hectare gerealiseerd.

Locatie van de strook:

Stroken mogen op twee manieren worden afgesloten:

- (1) Twee stroken aan beide zijden van het perceel, in lengte richting, langs de sloot.
Minimaal 4 meter breed.
- (2) Een strook elders in de lengterichting op het perceel. Minimaal 8 meter breed.

Pakket keuze voor de stroken:

(1) Legselbeheer met twee, drie of vier weken rustperiode (pakket 4d, 4e, 4f, 4g)

- Dit pakket mag alleen worden gebruikt indien de 1e maaisnede op het perceel wordt gemaaid.
- De rustperiode start op de datum waarop het perceel gemaaid wordt.
- Indien er wordt gemaaid: minimaal 14 dagen rustperiode **en de strook mag niet eerder dan 1 juni worden gemaaid.**
- Indien er wordt beweid na de 1e maaisnede: minimaal 14 dagen rustperiode.

(2) Kruidenrijke graslandrand klasse A (pakket 5h)

Zie hiervoor de beheereisen bij pakket 5. Kruidenrijk Grasland (5h)

Pakketten

- a. Nestbescherming op grasland
- c. Nestbescherming op bouwland
- d. Nestbescherming met twee weken rustperiode
- e. Nestbescherming met drie weken rustperiode
- f. Nestbescherming met vier weken rustperiode

Meldingen

- Melding startdatum rustperiode: binnen 5 werkdagen na start rustperiode
- Melding nestbeschermers bij beweiding: melding per perceel bij RvO.nl binnen 5 werkdagen na plaatsen van nestbeschermers.

5 Kruidenrijk grasland

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in Koppeltabel)

- *Pakketten a en b*: er wordt een rustperiode in acht genomen van datum x tot datum y (zie beschreven onder pakketten)
- Uitsluitend gebruik van chemische onkruidbestrijding op max. 10% van de oppervlakte
- **Het gewas wordt jaarlijks minimaal 1 keer gemaaid en afgevoerd**
- Minimaal 4 verschillende indicatorsoorten uit [lijst b](#) zijn in transect aanwezig in de periode 1 april tot 1 oktober (groeiseizoen)

Aanvullende beheervoorschriften

- In de rustperiode vinden op de oppervlakte geen bewerkingen plaats
- Het grasland mag niet worden gescheurd en/of gefreesd

- Pakketten a en b: Bewerkingen en beweiding zijn in de rustperiode niet toegestaan
- Pakketten a en b: Het gewas wordt jaarlijks voor 1 augustus afgevoerd door middel van maaien en afvoeren. Tweede / derde keer maaien en afvoeren is toegestaan.
- Pakketten a en b: Uitsluitend bemesting met vaste mest toegestaan buiten de rustperiode

- **Pakket h: Bemesting is in het geheel niet toegestaan**
- Pakket h: Er vinden geen bewerkingen plaats van 1 april tot 15 juni.
- Pakket h: Beweiding van de beheereenheid is toegestaan wanneer de beheereenheid is gelegen aan de randen van een perceel
- Pakket h: De rand is minimaal 4 meter breed

Pakketten

- a. Kruidenrijk grasland met rustperiode van 1 april tot 15 juni, 4 verschillende indicatorsoorten
- b. Kruidenrijk grasland met rustperiode van 1 april tot 22 juni, 4 verschillende indicatorsoorten
- c. Kruidenrijk grasland met rustperiode van 1 april tot 1 juli, 4 verschillende indicatorsoorten
- d. Kruidenrijk grasland met rustperiode van 1 april tot 8 juli, 4 verschillende indicatorsoorten
- h. Kruidenrijke graslandrand, 4 verschillende indicatorsoorten

6 Extensief beweid grasland

Beheereisen

- Beweiding is verplicht vanaf 1 mei tot 15 juni met minimaal 1,0 GVE/ha en maximaal 1,5 (*pakket a*) of 3,0 (*pakket c*) GVE/ha

Aanvullende beheervoorschriften

- Van 1 april tot 15 juni zijn landbouwkundige bewerkingen niet toegestaan
- Onder de niet toegestane landbouwkundige bewerkingen vallen het maaien, rollen, slepen, scheuren, frezen, (her)inzaaien, doorzaaien en bemesten. In genoemde periode is het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen niet toegestaan.

Pakketten

- a. Beweiding verplicht van 1 mei tot 15 juni, minimaal 1 GVE/ha en maximaal 1,5 GVE/ha
- c. Beweiding verplicht van 1 mei tot 15 juni, minimaal 1 GVE/ha en maximaal 3,0 GVE/ha

7 Ruige mest

Beheereisen

- Bemesting met ruige stalmest is verplicht; melding achteraf binnen 3 kalenderdagen

Aanvullende beheervoorschriften

- Op de beheereenheid wordt in een kalenderjaar ten minste 10 en maximaal 20 ton ruige stalmest per hectare uitgereden.
- De ruige stalmest wordt in één keer tussen 1 februari en de begindatum van de rustperiode van het betreffende agrarische beheerpakket, óf vanaf de dag volgend op de einddatum van de rustperiode van het betreffende agrarische beheerpakket tot 15 september opgebracht, waarbij per beheerjaar slecht één melding gedaan mag worden.
- Van het uitrijden van de ruige stalmest wordt binnen twee weken na dat uitrijden melding gedaan in het administratiesysteem van het Collectief. De melding gaat vergezeld van een kaart met een topografische ondergrond waarop de beheereenheid is, dan wel beheereenheden zijn, aangegeven waarop de ruige stalmest is uitgereden.
- Dit pakket kan alleen in combinatie met een ander beheerpakket worden afgesloten (zie ook cumulatietabel)

- **De ruige stalmest dient vrij te zijn van afval (plastic, touw, folie, drainagebuis etc.)**

Pakketten

- a. Ruige mest

Meldingen

- Melding uitgevoerd beheer per perceel bij collectief Súdwestkust, binnen 3 kalenderdagen na uitrijden

Opmerking

- **Indien bij controle blijkt dat er een onacceptabele hoeveelheid afval mee is uitgereden kan het collectief een sanctie opleggen**

8 Hoog waterpeil (werkwijze Fryslân)

Beheereisen

- Slootwater, oppervlaktewaterpeil is vanaf uiterlijk 15 maart tot 15 juni minimaal 20 cm (zie beschreven onder de pakketten) hoger dan de eerst volgende watergang aangrenzend aan de beheereenheid, te controleren door collectief en RvO/NVWA. Het verschil tussen het opgezette peil en het omringende peil is bij peilscheiding, stuwtjes of via peilschalen te meten

Aanvullende beheervoorschriften

- De verhoging vindt plaats in de naast of tussengelegen sloot
- Het collectief bepaalt elk jaar in overleg met de beheerders in het betreffende peilvak de werkelijke datum van ingang, maar nooit later dan 15 maart. Collectief streeft er naar om ingangsdatum zo dicht mogelijk op 1 februari in te laten gaan.
- **Het oppervlaktewaterpeil naast de beheereenheid wordt ingesteld op een peil van - 40 cm of minder, ten opzichte van het (gemiddelde) maaiveld .**
Het collectief besluit na overleg met beheerders en waterschap welk streefpeil jaarlijks wordt ingesteld en/of wordt aangepast. Controle hierop vindt plaats door collectief. Waar mogelijk wordt gestreefd naar een peil van - 25 cm. of minder.
- Voor verhoging van de waterpeilen is te allen tijde vergunning nodig van het Waterschap
- In overleg met Waterschap kan besloten worden dat, bij extreme omstandigheden, het waterpeil tijdelijk verlaagd mag worden
- Het beheerpakket is toegestaan in combinatie met pakket 1, 2, 4, 5, 6 en 7

Pakketten

- e. Het oppervlaktewaterpeil naast de beheereenheid wordt met minimaal 20 cm verhoogd t.o.v. het omringende waterpeil

Berekening oppervlakte en wijze van intekening

1. Perceel met 4 zijden hoog water: volledige oppervlakte perceel
2. Perceel met 3 zijden hoog water: $\frac{3}{4}$ van de taartpunt
3. Perceel met 2 zijden hoog water: $2 \times \frac{1}{4}$ van de taartpunt of diagonaal de helft van het perceel
4. Perceel met 1 zijde hoog water: $\frac{1}{4}$ van de taartpunt.

Z.20 Mestbeperking op grasland

Beheereisen

- Het pakket mag alleen worden toegepast in combinatie met het pakket 1. 'grasland met rustperiode van datum x tot datum y' of pakket 6 'extensief beweid grasland'
- Het is niet toegestaan om drijfmest en/of kunstmest te gebruiken in de periode 15 februari tot het einde van de rustperiode (afhankelijk van het pakket)

Pakketten

Z.20. Mestbeperking 15 februari tot einde rustperiode

Z.24 Hoogwater (werkwijze Fryslân)

Beheereisen

- **Dit pakket kan alleen gebruikt worden in werkgebied De Workumerwaard**
- Sloopwater, oppervlaktewaterpeil is vanaf uiterlijk 1 april tot 15 juni minimaal 20 cm (zie beschreven onder de pakketten) hoger dan de eerst volgende watergang aangrenzend aan de beheereenheid, te controleren door collectief en RvO/NVWA. Het verschil tussen het opgezette peil en het omringende peil is bij peilscheiding, stuwtjes of via peilschalen te meten

Aanvullende beheervoorschriften

- De verhoging vindt plaats in de naast of tussengelegen sloot
- Het collectief bepaalt elk jaar in overleg met de beheerders in het betreffende peilvak de werkelijke datum van ingang, maar nooit later dan 1 april. Collectief streeft er naar om ingangsdatum zo dicht mogelijk op 1 februari in te laten gaan.
- **Het oppervlaktewaterpeil naast de beheereenheid wordt ingesteld op een peil van - 40 cm of minder, ten opzichte van het (gemiddelde) maaiveld.**
Het collectief besluit na overleg met beheerders en waterschap welk streefpeil jaarlijks wordt ingesteld en/of wordt aangepast. Controle hierop vindt plaats door collectief. Waar mogelijk wordt gestreefd naar een peil van - 25 cm. of minder.
- Voor verhoging van de waterpeilen is te allen tijde vergunning nodig van het Waterschap
- In overleg met Waterschap kan besloten worden dat, bij extreme omstandigheden, het waterpeil tijdelijk verlaagd mag worden
- Het beheerpakket is toegestaan in combinatie met pakket 1, 2, 4, 5, 6 en 7

Pakketten

Z.24. Het oppervlaktewaterpeil naast de beheereenheid wordt met minimaal 20 cm verhoogd t.o.v. het omringende waterpeil

Berekening oppervlakte en wijze van intekening

1. Perceel met 4 zijden hoog water: volledige oppervlakte perceel
2. Perceel met 3 zijden hoog water: $\frac{3}{4}$ van de taartpunt
3. Perceel met 2 zijden hoog water: $2 \times \frac{1}{4}$ van de taartpunt of diagonaal de helft van het perceel
4. Perceel met 1 zijde hoog water: $\frac{1}{4}$ van de taartpunt.

Z.30 Braakstroken 2021, 2022

Beheereisen

- Toe te passen op zowel grasland als maïsland
- Er wordt een rustperiode in acht genomen van 15 maart tot 1 juni
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. voor pleksgewijze bestrijding van haarden zoals akkerdistel, ridderzuring, jacobskruiskruid en brandnetel

Aanvullende beheervoorschriften

- In de rustperiode vinden geen bewerkingen plaats op de braakstroken
- Het oppervlak frezen is toegestaan buiten de rustperiode. Ploegen is niet toegestaan
- Uitsluitend bemesting met vaste mest toegestaan buiten de rustperiode
- Wanneer op de rest van het perceel (buiten de braakstroken om) bewerkingen plaatsvinden worden nestbeschermers geplaatst
- Dit pakket kan alleen in combinatie met het beheerpakket legselbeheer (4a, c) worden afgesloten

Opmerking

- Eventueel kan een braakstrook ingezaaid worden met kruidenrijk mengsel
- De gebiedscoördinator bepaald, in overleg met bureau SWK, waar de braakstroken toegepast worden, hoeveel braakstroken er op één perceel toegepast worden en hoe groot deze zijn
- In eerste instantie komen alleen weidevogelbeheerders in het ANLb in aanmerking voor een vergoeding voor braakstroken

Z.35 Wekelijks beweiden 2021, 2022

Beheereisen

- 1 dag per week is beweiding verplicht vanaf 1 april tot 15 juni, (of langer tot uiterlijk 22 juni).

Aanvullende beheervoorschriften

- Dit pakket kan alleen in combinatie met het beheerpakket legselbeheer (4a) worden afgesloten.
- Van 1 april tot 15 juni (of uiterlijk tot 22 juni) zijn landbouwkundige bewerkingen niet toegestaan.
- Onder de niet toegestane landbouwkundige bewerkingen vallen het maaien, rollen, slepen, scheuren, frezen, (her)inzaaien, doorzaaien en bemesten. In genoemde periode is het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen niet toegestaan.

Opmerking

- De gebiedscoördinator bepaald met de beheerder welke percelen hiervoor in aanmerking komen.
- Tot 15 juni een vaste vergoeding, vervolgens tot 22 juni een vergoeding per dag. Maximaal kan er tot 22 juni een vergoeding ontvangen worden van € 308,76

2.41 Ontwikkeling kruidenrijk grasland

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in Koppeltabel)

- Er wordt aantoonbaar gezocht naar nesten. Gevonden nesten en/of kuikens worden beschermd en gevrijwaard van alle landbouwkundige bewerkingen, via een rustperiode van: (pakket a, b, c of d).
Gevonden nesten zijn geregistreerd (bijvoorbeeld op stalkaart of via geo informatie). Voor specifieke soorten kan nestgelegenheid worden geplaatst [5].
- **pakket a:** 1 april tot 27 april.
- **pakket b:** 1 april tot 22 mei.
- **pakket c:** 1 april tot 15 juni.
- **pakket d:** 1 april tot 15 juni.
- **pakket a- d:** Uitsluitend gebruik van chemische onkruidbestrijding op max 10% van de oppervlakte [7]
- **pakket a- d:** Het gewas wordt jaarlijks minimaal 1 keer gemaaid en afgevoerd [17]
- **pakket a- d:** Minimaal 2 verschillende indicatorsoorten uit lijst b zijn in een transect aanwezig in de periode van 1 april tot 1 oktober [19]

Aanvullende beheervoorschriften

- Het beheer begint met pakketvariant a of b. Gevonden nesten en kuikens worden beschermd door die delen niet te maaien. Die delen (kuikenvelden met rust) kunnen worden omgezet in pakketvariant c respectievelijk d.
- De beheereenheid wordt niet bemest en er wordt geen bagger opgebracht.
- 90% van de beheereenheid wordt jaarlijks minimaal drie keer gemaaid en afgevoerd. De eerste maaibeurt gebeurt zo vroeg mogelijk, om een te zwaar gewas en een eventuele dominantie van witbol te voorkomen, laatste maaibeurt in september/oktober.
- Minimaal 10% van het bloemrijkste gewas en/of locaties waar grondbroeders zitten blijft per maaibeurt staan, waarbij roulatie van het niet gemaaide deel mogelijk is.
- (Na)beweidings is mogelijk vanaf 1 augustus.
- Het gewas moet kort de winter in.
- Het grasland mag niet worden gescheurd, gefreesd of ingezaaid
- Klepelen is niet toegestaan.

Varianten

- a.** Verschralen voedselrijk grasland
- b.** Doorbreken Witbol dominantie
- c.** Verschralen voedselrijk grasland plus aansluitend kuikenveld
- d.** Doorbreken Witbol dominantie plus aansluitend kuikenveld

Aandachtspunt

- *Verlengen rustperiode voor kuikenvelden: omzetten pakket a naar pakket c of omzetten van pakket b naar d (verlengen rustperiode): uiterlijk 5 werkdagen voor eind oorspronkelijke rustperiode doorgeven aan RVO.nl*

41	Ontwikkeling kruidenrijk grasland	Vergoeding	Eenheid
a	Verschralen voedselrijk grasland	€ 493,52	ha
b	Doorbreken Witbol dominantie	€ 879,26	ha
c	Verschralen voedselrijk grasland plus aansluitend kuikenveld	€ 814,97	ha
d	Doorbreken Witbol dominantie plus aansluitend kuikenveld	€ 1.136,42	ha

Overzicht beheerpakketten ANLb 2022 (Natte Dooradering)

	Pakketnaam		Pakketvariant	Vergoeding (per ha.)
5	Kruidenrijk grasland	h	Rand , klasse A (1 april-15 juni)	€ 1.062,87
	Pakketnaam		Pakketvariant	Vergoeding (per m.)
12	Duurzaam slootbeheer	a	Baggeren met de baggerpomp	€ 0,15
	Pakketnaam		Pakketvariant	Vergoeding (per ha.)
13	Botanisch waardevol grasland	c	Botanisch waardevolle weiderand	€ 1.000,00

Beschrijving per beheerpakket Natte Dooradering

5 Kruidenrijk grasland (Natte Dooradering)

Beheereisen

- Uitsluitend gebruik van chemische onkruidbestrijding op max. 10% van de oppervlakte
- Het gewas wordt jaarlijks minimaal 1 keer gemaaid en afgevoerd
- Minimaal 4 verschillende indicatorsoorten uit lijst b zijn in transect aanwezig in de periode 1 april tot 1 oktober (groeiseizoen)

Aanvullende beheervoorschriften

- In de rustperiode vinden op de oppervlakte geen bewerkingen plaats
- Het grasland mag niet worden gescheurd en/of gefreesd
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. voor pleksgewijze bestrijding van haarden zoals akkerdistel, ridderzuring, jacobskruiskruid en brandnetel.

- *Pakket h:* Bemesting is in het geheel niet toegestaan
- *Pakket h:* Er vinden geen bewerkingen plaats van 1 april tot 15 juni.
- *Pakket h:* Beweiding van de beheereenheid is toegestaan wanneer de beheereenheid is gelegen aan de randen van een perceel
- *Pakket h:* De rand is minimaal 4 meter breed

Pakketten

- h. Kruidenrijke graslandrand klasse A, 4 verschillende indicatorsoorten

12 Duurzaam slootbeheer (Natte Dooradering)

Beheereisen

- Er zal jaarlijks in mozaïekvorm minimaal 25% en maximaal 75% van de slootlengte gebaggerd worden
- Bagger wordt op het aangrenzend perceel gespoten, buiten de mestvrije zone.

Aanvullende beheervoorschriften

- De werkzaamheden vinden plaats tussen 1 juni en 1 november.
- Er wordt niet gezogen binnen 60 cm vanaf de waterlijn.
- De zuigkop van de baggerpomp wordt ieder jaar zoveel mogelijk door dezelfde vore getrokken in de sloot. Maximaal 1 keer per jaar toegestaan.
- De sloot is minimaal 2 meter breed en loopt tijdens het baggeren niet droog
- Er komt geen bagger terecht in de slootkant.
- Er wordt gebaggerd in mozaïekvorm, dus niet alles tegelijk. Het collectief geeft aan wanneer welke sloot gebaggerd mag worden.

Pakketten

- a. Baggeren met de baggerpomp

Meldingen

- Binnen 7 dagen na het baggerpompen een melding bij het collectief van de gebaggerde beheer-eenheden bij de gebiedscoördinator

13 Botanisch waardevol grasland (Natte Dooradering)

Beheereisen

- Uitsluitend gebruik van chemische onkruidbestrijding op max. 10% van de oppervlakte.
- Minimaal 4 verschillende indicatorsoorten uit lijst b zijn in transect aanwezig in de periode van 1 april tot 1 oktober (groeiseizoen).
- Het gewas wordt jaarlijks minimaal 1 keer gemaaid en afgevoerd.

Aanvullende beheervoorschriften

- De beheereenheid wordt niet bemest en er wordt geen bagger met baggerpomp opgebracht.
- Het grasland mag niet worden gescheurd en/of gefreesd.
- Klepelen is niet toegestaan.
- Randen liggen aan de buitenkant van het perceel.
- De rand is minimaal 4 meter breed

Pakketten

- c. Botanisch waardevolle weiderand

Water

Gedragscode waterschappen (thans geldende versie)

Maaien van kruidachtige vegetaties op bermen, dijken en schouwpaden

Op plaatsen waar juridisch zwaarder beschermde soorten (tabel 2, 3 en vogels uit hoofdstuk 5) worden verwacht, stemt het waterschap maaidatum en maaimethode af op de instandhouding van deze soorten. In het algemeen wordt aangeraden vanuit één richting te werken, zodat soorten kunnen ontsnappen;

Naar volgorde van voorkeur vinden de werkzaamheden in de volgende periodes plaats:

- maaiwerkzaamheden worden bij voorkeur uitgevoerd na 15 juli en voor 15 maart. In deze periode vindt geen voortplanting van betekenis plaats van vogels, amfibieën en reptielen en hebben de meeste planten zaad gezet;
- in afwijking van het voorgaande kunnen maaiwerkzaamheden slechts vanaf 15 juni worden uitgevoerd, mits tijdens de werkgang broedende vogels, hun nesten, eieren en jongen en op bloeiende, juridisch zwaarder beschermde plantensoorten tijdens het maaien worden ontzien.

Schonen van waterlopen en oevers (het natte profiel)

- schoningswerkzaamheden worden in beginsel uitgevoerd in de periode van 15 juli tot 1 november, met een voorkeur voor de maanden september en oktober. Dit is de periode tussen de voortplanting en de winterrust van vissen en amfibieën.
- in tweede instantie kan schoning slechts tussen 1 juni en 15 juli worden uitgevoerd, mits goed wordt gelet op broedende vogels en bloeiende of zaadbevattende juridisch zwaarder beschermde planten.

Laten liggen van maaisel:

het verdient aanbeveling het schoonsel minimaal 48 uur naast de watergang te laten liggen, opdat amfibieën terug naar de watergang kunnen vluchten. Langs watergangen met een botanische doelstelling kan een keuze worden gemaakt voor versneld afvoeren van het maaisel;

Baggeren van bodems, herprofilering en herstelwerkzaamheden aan oevers

- baggerwerkzaamheden worden in beginsel uitgevoerd in de periode van 15 juli tot 1 november, met een voorkeur voor de maanden september en oktober.
- in tweede instantie kan slechts gebaggerd worden tussen 15 juni en 15 juli en na het intreden van de winterrust (tussen 1 november en 15 maart), mits de werkzaamheden op kleinere schaal gefaseerd plaatsvinden. Dat wil zeggen als ook lokaal zo veel leefgebied wordt gespaard (minimaal 25%)

Aanvullende afspraken en richtlijnen bij de toepassing van beheerpakketten binnen ANLb-water in het werkgebied van Wetterskip Fryslân binnen de provincie Fryslân

Het Natuurbeheerplan Fryslân 2019 is voor de categorie water voor de hele provincie opengesteld voor alle vier beheerfuncties. Dit geeft veel uitvoeringsruimte en voorkomt onbedoelde fouten danwel knelpunten bij de verantwoording. Een verdere inperking is echter beleidsmatig wel gewenst. Deze zijn voor zover nodig – omdat deze door moeten werken in de onderlinge contractafspraken tussen de collectieven en hun deelnemers - opgenomen in de nadere beheervoorschriften van beheerpakketten. Daarnaast zijn er een aantal algemene en pakketspecifieke aandachtspunten danwel afspraken tussen de zeven Friese collectieven en het Wetterskip voor de toepassing van beheerpakketten binnen ANLb-water die niet onder de beheervoorschriften vallen, maar waarmee wel rekening gehouden dient te worden bij het afsluiten van beheerovereenkomsten door de collectieven. Deze zijn in onderstaand overzicht weergegeven.

Algemeen

Op de uitvoering van het ANLb is naast de specifieke regelgeving voor het ANLb algemene wet- en regelgeving van toepassing. Niet alle mogelijke wet- en regelgeving die van invloed kan zijn is expliciet benoemd in deze toelichting.

Bij de uitvoering van het beheer dient ten alle tijden de gedragscode waterschappen (uit de gedragscode flora en faunawet) gehanteerd te worden, deze is als bijlage bij de beheerpakketten gevoegd.

Wanneer pakketten meldingsplichtig zijn is in de beheervoorschriften opgenomen dat uitgevoerd beheer binnen 7 kalenderdagen gemeld moet worden bij het collectief. De melding van bij RvO moet binnen 14 kalenderdagen gedaan worden.

Beheerpakketten kunnen niet afgesloten worden op schouwpaden.

Pakket 10: natuurvriendelijke oever

Dit pakket mag niet afgesloten worden langs een hoofdwatergang.

Er is sprake van een natuurvriendelijke oever, indien hellend talud dan helling: 1 op 5.

Breedte natuurvriendelijke oever minimaal 3 tot maximaal 6 meter.

Pakket 12a: baggeren met de baggerpomp

De sloot ligt in klei- of veengebied

De sloot is minimaal 2 meter breed en loopt tijdens het baggeren niet droog.

Zowel inhoudelijk (zodat er beestjes en plantjes zijn die er baat bij hebben als er voorzichtig gebaggerd wordt) als financieel (de combinatie met pakketten 12b en 13c geeft de deelnemer een aantrekkelijkere vergoeding) is een combi interessant.

Het baggeren moet binnen de regels van de gedragscode waterschappen worden uitgevoerd. De datum waarop gebaggerd wordt heeft invloed op welke regels er gelden.

Pakket 12b: ecologisch slootschonen

Dit pakket is in 2019 toegestaan in wateren van de categorie 'overig water'. Het Wetterskip werkt aan een wijziging van de keur.

(Afhankelijk van het van kracht worden van deze wijziging is het wellicht wel mogelijk dit pakket ook voor schouwsloten af te sluiten vanaf 2021, mits de watergang minimaal 2,5 -3 meter breed is).

Indien een collectief ecologisch slootschonen wil toepassen op schouwsloten in 2022 nemen zij hierover vooraf contact op met het Wetterskip. Dit is namelijk alleen mogelijk indien het collectief er zorg voor draagt dat alle belanghebbenden bij een watergang er mee instemmen (dan is het zogenaamde "derden belang" afgedekt).

Zowel inhoudelijk (zodat er beestjes en plantjes zijn die er baat bij hebben als er voorzichtig gebaggerd wordt) als financieel (de combinatie met pakketten 12a en 13c geeft de deelnemer een aantrekkelijkere vergoeding) is een combi interessant.

Het schonen moet binnen de gedragscode van de Flora- en Faunawet. De datum waarop geschoond wordt heeft invloed op welke regels er gelden.

Pakket 13c: botanisch waardevolle weiderand

De eenheid ligt aan de rand van een perceel naast een watergang; schouw- en rijpaden zijn uitgesloten. Dit pakket is ook toegestaan op zogenaamde 'overhoekjes' langs water wanneer deze in een perceel liggen waarvan minimaal een zijde over de volle lengte langs de watergang een botanisch waardevolle graslandrand heeft.

De botanisch waardevolle graslandrand is minimaal 4 en maximaal 6 meter breed.

Pakket 38: water bergen op grasland

Dit pakket kan alleen afgesloten worden in door het Wetterskip aangemerkte gebieden volgens bijgevoegde kaart. Prioriteit bij het afsluiten van beheercontracten ligt bij percelen die voor het grootste deel inunderen bij noodsituaties. Indien dit pakket wordt toegepast zullen alle eigenaren van percelen die onder water kunnen lopen voor meer dan 5% volgens bijgevoegde kaart akkoord moeten zijn.

Overzicht beheerpakketten ANLb 2022 (Water)

	Pakketnaam		Pakketvariant	Vergoeding (per m.)
10	Natuurvriendelijke oever	a	Zonder beweiding	€ 0,52
	Pakketnaam		Pakketvariant	Vergoeding (per m.)
12	Duurzaam slootbeheer	a	Baggeren met de baggerpomp	€ 0,15
	Duurzaam slootbeheer	b	Ecologisch slootschonen	€ 0,10
	Pakketnaam		Pakketvariant	Vergoeding (per ha.)
13	Botanische weiderand	c-1	Waterkwaliteit	€ 1.200,00
	Pakketnaam		Pakketvariant	Vergoeding (per ha.)
38	Water bergen op grasland		Waterberging	€ 1.470,87

- Bij pakketten 12a en 12b worden alleen de gemelde meters uitbetaald. Dit is maximaal 75% van de ingetekende meters.
- De pakketten 12a, 12b en 13c worden bij voorkeur in een zogenaamd combipakket aangeboden.
 - **Combipakket A:** 12a-12b-13c-1
 - **Combipakket B:** 12b-13c-1
- De waterlijn is maximaal 75 cm onder gemiddelde maaiveld van de botanisch waardevolle weiderand. Geschiktheid van de sloot in overleg met de gebiedscoördinator.

Beschrijving per beheerpakket en -variant Water

10a Natuurvriendelijke oever zonder beweiding (Water)

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in Koppeltabel)

- Minimaal 25 % tot maximaal 75 % van het leefgebied onder beheer is jaarlijks geschoond en/of gemaaid
- Snoeiafval is verwijderd of op rillen gelegd in het element en/of maaiafval is verwijderd
- Uitsluitend gebruik van chemische onkruidbestrijding op max. 10% van de oppervlakte

Aanvullende beheervoorschriften

- De oppervlakte wordt in een cyclus van minimaal éénmaal per 2 jaar en maximaal éénmaal per jaar geschoond en/of gemaaid
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van haarden zoals van akkerdistel, ridderzuring, Jacobskruiskruid en brandnetel.
- Er mogen geen meststoffen in het element gebruikt worden;
- Het maaien/schonen vindt bij voorkeur plaats tussen 1 januari en 1 maart en na 15 juli.
- De oppervlakte wordt niet beweide

Meldingen

- Uitgevoerd beheer melden bij het collectief binnen 7 kalenderdagen na schonen/maaien

12a Duurzaam slootbeheer: baggeren met baggerpomp (Water)

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in Koppeltabel)

- Jaarlijks is op minimaal 25% tot maximaal 75 % van het leefgebied onder beheer bagger op aangrenzende landbouwgrond gespoten.

Aanvullende beheervoorschriften

- Er wordt niet gezogen binnen 60 cm vanaf de waterlijn.
- De zuigkop van de baggerpomp wordt ieder jaar zoveel mogelijk door dezelfde vore getrokken in de sloot om het onderwatertalud te sparen. De richting is van het uiteinde naar het 'open' einde (in de richting van een grotere watergang) en de rijsnelheid is rustig
- De baggerspuit heeft geen vleugels en een niet te krachtige pomp die in verhouding is met de afmetingen van de watergang (slootpeil mag niet meer dan 20 cm dalen)
- Er komt geen bagger terecht in de slootkant en/of de botanische rand.
- Er wordt gebaggerd in mozaïekvorm, dus niet alles tegelijk: minimaal 25% van de vegetatie blijft staan. Het Collectief geeft aan wanneer welke sloot gebaggerd mag worden.
- Er wordt bij voorkeur gebaggerd van 15 juli tot 1 november. Van 1 november tot 15 juni wordt niet gebaggerd. Ten alle tijden wordt de gedragscode waterschappen gehanteerd;
- Er mogen geen meststoffen in het element gebruikt worden;

Meldingen

- Uitgevoerd beheer m.b.t. baggeren melden bij het collectief binnen 7 kalenderdagen na uitvoering

Noot

- Bij voorkeur in combinatie met pakket 12b (ecologische slootschonen) en 13c (botanische weiderand)

12b Duurzaam slootbeheer: ecologisch slootschonen (Water)

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in Koppeltabel)

- Minimaal 25 % tot maximaal 75 % van het leefgebied onder beheer is geschoond en/of gemaaid (zie beschreven onder pakketten)
- Snoeiafval is verwijderd of op rillen gelegd in het elementen/of maaiafval is verwijderd

Aanvullende beheervoorschriften

- Bij het slootschonen wordt gebruik gemaakt van een maaikorf of een eco-reiniger. Andere slootreinigingsapparatuur kan ook gebruikt worden mits het bodemprofiel inclusief de wortels van waterplanten in de sloot niet beschadigd wordt.
- Het slootschonen vindt bij voorkeur plaats van 15 juli tot 1 november. Van 1 november tot 15 juni wordt niet geschoond. Ten alle tijden wordt de gedragscode waterschappen gehanteerd;
- Er mogen geen meststoffen in het element gebruikt worden;
- **Het snoeiafval moet voor 1 april verwerkt of afgevoerd worden.**

Meldingen

- Uitgevoerd beheer m.b.t. schonen en/of maaien melden bij het collectief binnen 7 kalenderdagen na uitvoering

Noot

- Bij voorkeur in combinatie met pakket 12a (baggeren met baggerpomp) en 13c (botanische weiderand) of alleen met pakket 13c (botanische weiderand)

13c-1 Botanisch waardevolle weiderand: waterkwaliteit (Water)

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in Koppeltabel)

- Uitsluitend gebruik van chemische onkruidbestrijding op max. 10% van de oppervlakte
- Minimaal 4 verschillende indicatorsoorten uit [lijst b](#) zijn in transect aanwezig in de periode van 1 april tot 1 oktober (groeiseizoen)
- Het gewas wordt jaarlijks minimaal 1 keer gemaaid en afgevoerd.

Aanvullende beheervoorschriften

- De beheereenheid wordt niet bemest en er wordt geen bagger opgebracht.
- Het grasland mag niet worden gescheurd en/of gefreesd
- Klepelen is niet toegestaan.
- Het slootvuil wordt op 1 m van de waterinsteek gedeponeed. Na 48 uur mag het worden afgevoerd of verwerkt d.m.v. bv. een wallenfrees. Afvoeren of verwerken dient vóór 1 april te gebeuren.
- Slootvuil bestaat uit plantmateriaal en bevat minimaal bagger.
- Vanaf 15 juni mag de rand gemaaid worden, hierbij wordt de gedragscode uit de Flora- en Faunawet gevolgd.
- Bij elke maaisnede wordt 10% van de rand niet gemaaid
- Per maaisnede wordt op een andere locatie in de rand 10% niet gemaaid.
- Bij de laatste maaisnede blijft 10% van de rand de hele winterperiode staan.
- Weiden is toegestaan
- Tussentijds schoonmaaien is niet toegestaan.
- De rand is minimaal 4 meter breed

Noot

- Bij voorkeur in combinatie met pakket 12a (baggeren met baggerpomp) en 12b (ecologische slootschonen) of alleen met pakket 12b (ecologische slootschonen)

38 Water bergen op grasland (Water)

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in Koppeltabel)

- Watergang heeft (via natuurlijke of kunstmatige voorziening) vrij toegang tot de oppervlakte, na onderlopen wordt er schoongemaakt
- Minimaal 4 verschillende indicatorsoorten uit de [lijst b](#) zijn in transect aanwezig in de periode van 1 april tot 1 oktober
- Het gewas wordt jaarlijks minimaal 1 keer gemaaid en afgevoerd
- Uitsluitend gebruik van chemische onkruidbestrijding op max 10 % van de oppervlakte

Aanvullende beheervoorschriften

- De oppervlakte mag niet worden bemest, gescheurd, gefreesd en/of heringezaaid.
- Het maaisel wordt binnen een week na maaien afgevoerd
- Uitsluitend selectieve pleksgewijze driftvrije chemische bestrijding (met rugspuit) van probleem-onkruiden zoals akkerdistel, ridderzuring en jacobskruid is toegestaan na overleg met collectief
- Onderhoud van waterlopen is alleen toegestaan in de periode van 1 september tot 1 maart. Indien het pakket wordt afgesloten langs een hoofdwatgang of schouwsloot kan indien het Wetterskip dit nodig acht wel onderhoud voor 1 september worden uitgevoerd.
- Bagger/maaisel uit de waterlopen mag niet op de oppervlakte worden opgebracht.

Meldingen

- Uitgevoerd beheer (oppervlakte is na onderlopen schoongemaakt) melden binnen 7 kalenderdagen na het schoonmaken